

— Нічого не розумію! — сказала Аліса Левові.
— Я вже відрізала кілька шматків пирога,
а вони знову зростаються!

Льюїс Керрол. «Аліса у Задзеркаллі»

За три тижні до початку

Україна, липень 1991 року

Постать з піднятою рукою виникла несподівано — Олег ледь устиг загальмувати. Рука ззовні сіпнула дверцята, до салону посунула людина, неначе зіткана з крапель. Вода стікала з неї струмками, й Олег мимоволі відсахнувся.

— Братан, візьми до міста, чуєш?

Дощова людина тяжко дихала. Олег пильно подивився на хлопця і кивнув на знак згоди.

— Хоч на одну нормальну людину натрапив! — Той струснувся, наче мокрий собака, і плюхнувся на переднє крісло. — Сорок хвилин купаюся, хоч би хто-небудь гальмонув! Козли!

Машина м'яко рушила.

— Звідки топаєш?

— Від переїзду... Ну й лупить, зар-р-раза! — попутник кивнув на зливу за вікном. — За сто метрів попереду ні хріна не видно... І машини як змило — за сорок хвилин лише зо три штуки нарахував. У тебе, братан, курити є що-небудь?

Олег мовчки простягнув йому пачку — «Експрес», цигарки з недалекого минулого: тепер, як і кількох років тому, вони знову стали дефіцитом. Попутник видобув з кишені потертих «вар'юнок» запальничку, припалив і задоволено затягнувся.

— Тебе сам Бог послав, братан!

— Бога нема, — мовив Олег, не відволікаючись від дороги. — Взагалі-то я нечасто підбираю пасажирів. Принцип. Але тебе взяв.

— Оцінив, братан, оцінив! Ти, цеє, не думай — за все буде заплачено... Зараз, правда, я порожній... Але на місце приїдемо — зразу ж віддам, залізною!

— Перестань! Треба мені твій нещасний четвертак! Особливо не розбагатію, зовсім не збіднію. Просто попаякати з тобою закортіло...

— Ух ти! — попутник ледь не захлинувся димом. — Оригінальна форма розрахунку! І яка в тебе такса? Кілометр — десять слів?

— Світ тісний, Гено...

Попутник закашлявся.

— Отже, я не помилився, — констатував Олег. — Ти — Гена Шевель, так?

Попутник кинув недопалок на підлогу.

— Не сміти в салоні. Підніми бичок, викинь його за вікно.

Попутник слухняно виконав наказ. Потім усім корпусом розвернувся до Олега.

— Ще що скажеш?

— Дещо скажу. На переїзді — пост ДАІ. Ти раніше любив кататися на чужих машинах. Думаю, за шість років твої звички не змінилися. Працівникам автоінспекції не подобаються такі звички, карному

розшуку — теж. І сьогодні тобі довелося кинути крадену тачку на переїзді. Ну як?

— Ти — лягавий! — упевнено сказав Шевель.

— Я тебе пожалів, від запалення легенів урятував, а ти обзиваєш. Негарно. Ось вижену під дощ...

— Значить, не лягавий, — легко погодився Гена. — Чому ти мене знаєш, а я тебе — ні?

— Тебе вся наша школа знала. Коли ви з друзками поцупили «Волгу» голови міськвиконкому. А той лишив авто біля під'їзду будинку, в якому жила його коханка. Про вас не те що школа — весь район говорив. І світила вам, неповнолітнім злочинцям, зона, якби дружина потерпілого не підключила всі свої зв'язки, аби вас усіх умовно засудили. Як вона вас іще грошовими преміями не нагородила — тітка ж давно чоловіка підозрювала. Доказів тому, що він майстер спорту зі стрибків у гречку, довго не могла знайти. А завдяки вашому невинному бажанню покататися вона нарешті вивела розпусника на чисту воду. Ви ж не знали, чия то машина?

— Не знали...

— Скільки вам тоді дали?

— По два роки умовно... Та й те потім скостили...

— Пощастило. Заступниці квіти так і не прислали?.. Ти тоді в дев'ятому класі вчився, а я — в десятому.

— В одну школу ходили, а я тебе не знаю...

— Ти не з кола моїх знайомих.

— Як тебе хоч звати?

— Олег. Баскін моє прізвище.

— А-а! Якщо в місті Чернігові нема більше Баскіних, то татко твій — відома у певних колах особа.

Я ж дивлюся — тачка в тебе непогана... Взагалі, у таких, як твій старий, непогані машинки...

— Зуби об них поламаєш...

— Запам'ятай! — Шевель націлив на Баскіна вказівний палець. — Мені по зубах будь-яка тачка. Але є категорія людей, з якими я переважно не зв'язуюся. Твій старий належить до них. Його машинці пощастило, — пасажир посміхнувся й підморгнув.

Олег не відповів. Деякий час вони мовчки пробивалися крізь дощову стіну.

— Ти вгадав, — порушив тишу Шевель. — Одному клієнтові терміново зажадалося стати власником машини. Ми мали знайти потрібну і перегнати йому, решта — не наші проблеми. Натрапили на одну підходящу в найближчому райцентрі, переганяли замовникові... Цього разу ментам пощастило. Як вони нас засікли, чорт його знає! Коротше, мені вдалося змитися...

— Хлопці не закладуть тебе? Певен?

— Кому можна вірити на сто відсотків? Не хотілося б, звичайно, думати так, але який їм сенс брати все на себе? Поламаються кілька днів і зіллють мене, це вже гарантія... Треба на дно лягати...

— Веселе життя! — прицмокнув язиком Олег.

— Ага, веселе! — погодився Шевель. — Не нудне, це головне. Колись мене нарешті заметуть, посадять, і на зоні я житиму спогадами про весело проведені часи. Та мріями про те, як іще погуляю, коли вийду на волю.

— Ти, виявляється, романтик!

— Може, й так... Плювати, як це називається. Головне, що мені таке життя до вподоби... Ми наче вже у місті?

Вони їхали околицею Чернігова. Була тільки шоста вечора, але злива розігнала весь люд по домівках. А машини справді наче водою змило. Олегові раптом стало моторошно — на мить здалося, що вони з випадковим попутником лишилися самі на Землі. Але, коли їх обігнав тролейбус, він полегшено зітхнув — життя не зупинилося.

— Ну й думки ж у голову лізуть!

Він не помітив, що промовив це вголос. Попутник здивовано глипнув на нього.

— Ти чого? Які ще думки?

— Так... — Олегові стало ніяково. — То я про своє...

— Не спи за кермом, чувак! Особливо в таку погоду! — тоном наставника сказав Шевель.

— Гаразд, не мудруй! Де тебе висадити?

— Де-небудь у районі хімкомбінату... Тут, до речі, недалеко...

Коли Олег зупинив машину, Шевель тяжко зітхнув.

— Облом же мокнути! Гаразд, дякую, братан, виручив! — потиснув Олегові правицю і взявся за ручку, щоб відчинити дверцята. — Буду потрібен... ну, всяке буває... зайдеш у «Спорттовари», питаєш Славка, скажеш йому, хто ти, а він уже підкаже, де мене знайти.

— Навіщо ти мені потрібен? — здивування Олега було щирим.

— Не загадуй наперед. Раптом щось...

Шевель стенив плечима і вийшов під дощ.

Серпень 1991 року

— Я ж казав, що ми ще зустрінемось!

— Гаразд, пророк Нострадамус, заваляй!

Шевель потиснув Олегові руку і пройшов до кімнати.

— Ух ти! Не слабо! Ти тут сам живеш?

— Сам-один. Ночую, правда, не завжди у самоті, — він підморгнув. — Але поки що серйозних претендентів на цю житлоплощу нема. Тож, у принципі, хата моя. Мене вона влаштовує.

— Ха, мене б теж щось подібне цілком задовольнило! Давай музон послухаємо! — Шевель передивився касети, вибрав одну і вставив у магнітофон.

— Любиш «Депеш мод»? — байдуже спитав Олег.

— Так... Нічого, слухати можна...

Вмостившись у фотелі, Шевель почав притупувати в такт музиці.

— Звук прикрути, — попросив Олег. — Розмова є.

— Я так і зрозумів. Якби просто музику послухати, то ти б про мене не згадав.

Він притишив звук. Олег видобув зі серванта пляшку «Посольської» — справжньої, не «пальної», яку тепер потроху після «сухого закону» продають у горілчаних відділах вантажники, — і дві чарки.

— Ого! А розмова серйозною буде! — присвиснув Шевель.

На столі поруч із пляшкою примостилася тарілка з ковбасою та сиром, з кухні Олег приніс баночку маринованих огірків. Поки він дбав про закуску, Шевель відкоркував пляшку і налив по першій.

— За що хоч п'ємо?

— Для розгону — за зустріч, — Олег сів на ослінчику навпроти Гени. — Ми все ж таки в одній школі вчилися, і думаю, що треба якось купити триматися у цьому світі.

— Золоті слова, братан! Зараз усім треба купити триматися!

Випили. Шевель виловив з банки огірок і смачно захрумкав.

— Чим займаєшся? — спитав Олег.

— Яка тобі, на хрін, різниця? Знайти мене тепер складно, а скоро Геннадій Петрович Шевель стане взагалі бібліографічною рідкістю. Один хлопець зробить мені нову паспортину — і мене тут тільки бачили! Зараз літо, всіх на сонечко тягне... Погуляю поки, а до холодів видно буде...

— Заздрю...

— Вчишся?

— В університеті. Київському.

— Ким будеш?

— А не злякаєшся?

— Юристом, мабуть? О, точно, по пиці бачу — вгадав! Усе правильно — твоєму старому без сина юриста не обійтися. Все логічно.

Олег підсунув до себе попільничку, запропонував Шевелю цигарку. Запалили.

— Моя майбутня професія тут ні до чого, — сказав Баскін після паузи. — Поговоримо краще про твоє майбутнє. Найближче.

— Не зрозумів... мені щось загрожує? Сьогодні увечері мене цюкнуть сокирою з-за рогу? І ти випадково про це довідався? Хочеш інформацію продати?

— Дурника вимкни, о'кей? Розмова серйозна... Отже, ти зібрався погуляти?

— Не лише погуляти... Коли тільки будні — нудно, але якщо лише свята — теж не слава Богу. Буду якимось грамотно все суміщати.

— Для цього потрібні гроші, згоден?

— Гроші завжди потрібні — і в будні, й у свята. Ти хочеш дати мені грошей? — Це було не питання — Шевель говорив упевнено.

— Ні. Ти сам їх візьмеш. Я тільки скажу, де, коли і як...

— Ага! — Шевель подивився на недопалок, відтак повільно роздушив його у попільничці та звів очі на Олега. — Є самотній дідуган, який не шанує популярних радянських гасел і не зберігає гроші в ощадній касі, а тримає їх за іконою у панчосі. Треба легенько цюкнути його по тім'ячку тупим предметом, узяти панчошу, а заодно позбирати в мішок усяке антикварне сміття. Ти вирішив, що я зможу це зробити. — Він зі шумом відсунув од себе банку з огірками, скло дзенькнуло об попільничку. — Ти помилився.

— Заспокойся. Нема ніякого дідугана. І цюкати нікого не треба...

— Вже легше... Розумієш, я роблю бабки на машинах. Краду їх і продаю тим, хто платить добрі гроші

й не лізе з питаннями. У мене є своя невеличка клієнтура. Більше нічого робити не вмію. Якщо в тебе є покупець, скажи, чого він хоче та скільки платить. Гроші поділимо за домовленістю...

— Ти даси мені сказати?! — Шевель почав драгувати Олега.

— Валяй! Але мою думку ти вже знаєш.

— Тільки слухай уважно і не перебивай. Цю звичку за тобою я вже помітив. — Олег потягнувся за новою цигаркою. — Що ти знаєш про бізнес мого батька?

— Достатньо, аби зрозуміти, що знати про нього слід якомога менше.

— Не роби з нього аж такого мафіозі! Звичайний бізнесмен...

— О'кей, нехай буде звичайний бізнесмен. Далі що?

— Недавно він повернув непогану справу. Піднявся. Тепер хоче вкласти гроші в аферу, яка через деякий час дасть офігенний прибуток. Він абсолютно не ризикує втратити гроші — ніколи ще не стріляв навмання, нюх у нього добрий на гарантований прибуток.

— Коротше, класний у тебе татусь! Ближче до справи...

— Поштою, звичайно, таку суму не перекажеш. Через банк не прокрутиш — податки і все таке... Радянське законодавство не спить... Тому по готівку придуть кур'єри від його київських партнерів. Повертатися будуть київською трасою. Якщо діяти грамотно, їх можна перехопити. Деталі я вже продумав, потрібна лише твоя згода, щоб говорити далі.

Зміст

За три тижні до початку.....	3
Початок.....	8
Семеро.....	28
Гаманець або життя!	53
Шестеро та мільйон.....	68
П'ятеро та мільйон.....	99
Четверо та мільйон	111
Троє і мільйон.....	139
Двоє і мільйон.....	148
Один та мільйон.....	164
Мільйон.....	173
«Шлюбні ігрища жаб»: як це було (післямова)	174